

Mínění o motivech vstupu do politiky a o zájmu politiků o názory obyčejných lidí – únor 2013

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost, v13-02</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>4. 2. – 11. 2. 2013</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraj (Oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1060</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>PI.53, PD.5</i>
Zveřejněno dne:	<i>4. března 2013</i>
Zpracovala:	<i>Milan Tuček</i>

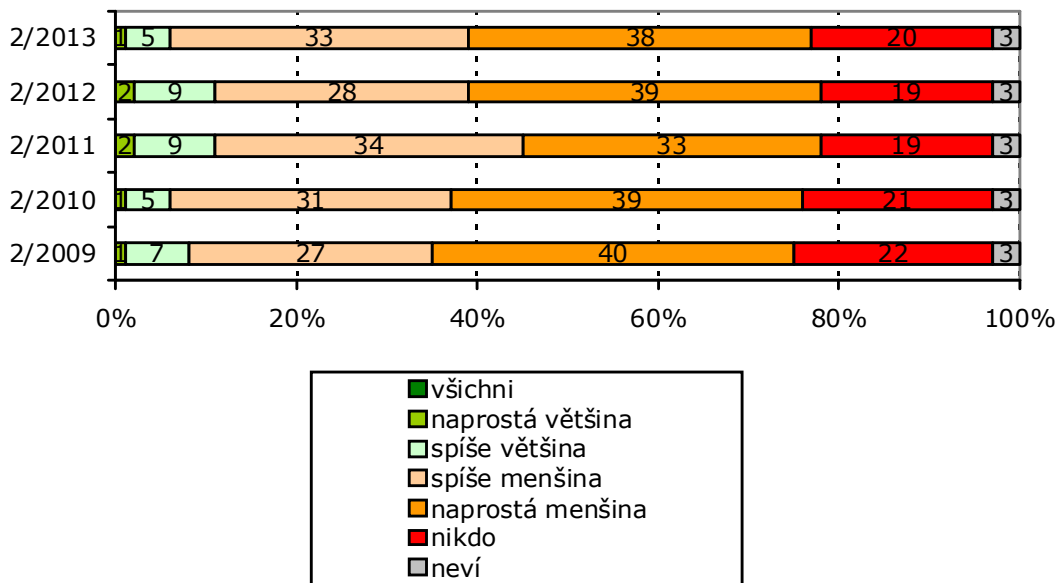
V únoru 2013 byly v rámci bloku o občanské angažovanosti a participaci na veřejném životě pokládány otázky mapující mínění občanů o motivech pro vstup do politiky a o tom, kolik politiků se zajímá, co si myslí obyčejní lidé.

Při posuzování zájmu politiků o mínění obyčejných lidí převládá u české veřejnosti skeptický pohled. Naprostá většina odpovědí je soustředěna do těch kategorií odpovědí, které vypovídají o zájmu menšiny politiků, přičemž pětina občanů zastává vyhraněný názor, že *nikdo* z volených zástupců se nezajímá o smýšlení lidí, zhruba dvě pětiny si myslí, že je to *naprostá menšina* a třetina, že je to *spíše menšina*. 6 % populace se přiklání k opačnému názoru, tedy že zájem o mínění lidí je u většiny politiků.

Ve srovnání s minulým šetřením z února 2012 nedošlo k zásadním změnám v mínění o tom, zda se zajímá větší či menší menšina politiků. Sice se zhruba na polovinu snížilo procento těch, kteří se kloní k názoru, že většina politiků se o názory občanů spíše zajímá, ale šlo jen malý posun (o čtyři procentní body) na úroveň odpovědí zaznamenanou před třemi roky. V kontextu všech pěti měření (tedy od roku 2009) lze

kritické mínění ohledně zájmu volených zástupců o názory občanů považovat za poměrně setrvalé a stabilní.

Graf 1. Kolik politiků se zajímá o to, co si myslí obyčejní lidé?¹

Rozdíly v názorech na zájem politiků o mínění občanů se projevují nejvýrazněji v závislosti na jejich levoprávní politické orientaci (viz tabulka). Levicově orientovaní lidé mají výrazně vyšší pocit, že se politici o ně nezajímají, než lidé pravicově orientovaní.

Tabulka 1: Hodnocení zájmu politiků o mínění občanů podle levoprávní orientace (v %).

	Většina	Spíše menšina	Naprostá menšina	Nikdo	N
Levice	4	23	48	24	228
Levý střed	4	37	35	21	234
Střed	4	28	37	24	223
Pravý střed	11	45	28	12	170
Pravice	12	46	29	9	130

Dopočet do sta procent tvoří odpovědi „nevím“.

Dále platí, že lidé s vyšším, zejména vysokoškolským vzděláním, jsou o něco méně skeptičtí, i když i u nich výrazně převládá mínění o zájmu menšiny politiků. Lidé se základním vzděláním se zase častěji než ostatní kloní k tomu, že se z politiků nezajímá *nikdo*. Z hlediska životní úrovně, lidé s dobrou životní úrovní jsou pesimističtí v menší míře, naopak občané deklarující špatnou životní úroveň jsou častěji přesvědčeni, že o názory lidí, jako jsou oni sami, se nezajímá *nikdo* z politiků.

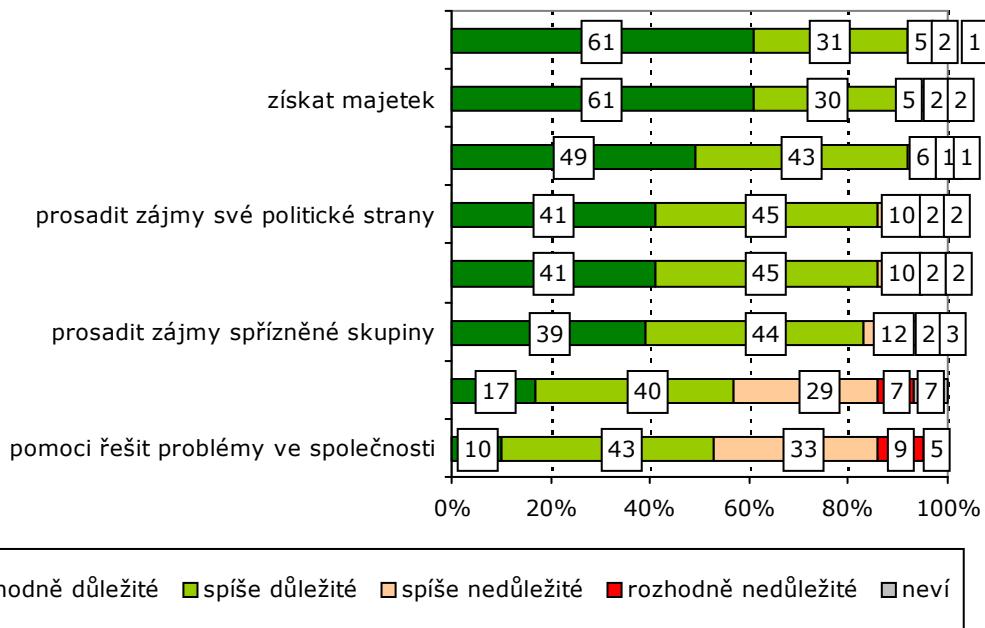
Dále bylo ve výzkumu zjišťováno, nakolik jsou podle mínění obyvatel důležité různé důvody pro lidi, kteří vstupují do politiky. Všechny předložené pohnutky, proč se někdo může zapojit do veřejného života, se občanům jevily jako opodstatněné a tudíž poměrně důležité. I u té relativně nejméně důležité pohnutky si téměř polovina obyvatel

¹ Znění otázky: „Kolik zvolených politiků se podle Vás zajímá o to, co si myslí lidé, jako jste Vy?“ Varianty odpovědí: všichni, naprostá většina, spíše většina, spíše menšina, naprostá menšina, nikdo.

myslí, že může být pro lidi vstupující do politiky důležitá. Obecně však lze říci, že podle občanů jsou pro lidi, kteří vstupují do politického života, důležitější osobní pohnutky, než ty, které představují práci pro společnost či společenské blaho.

Osobně vyniknout, získat majetek či moc, to jsou podle naprosté většiny obyvatel ty nejdůležitější pohnutky lidí, kteří se zapojují do veřejného života. Nejenže je podíl kladných odpovědí v těchto případech velmi vysoký (91 %, 91 %, 92 %), ale i rozhodnost je poměrně značná (zhruba od poloviny až ke třem pětinám lidí volí krajní variantu odpovědi).

Graf 2. Důležitost důvodů, proč se lidé zapojují do politického života²

Za další důležité důvody ke vstupu do politiky jsou považovány *prosazování zájmů své politické strany* nebo *zájmů spřízněné skupiny* a neutrálně formulovaná položka *možnost ovlivňovat veřejné záležitosti*. Celkové přesvědčení o důležitosti je v těchto případech také velmi vysoké (83 % až 86 %), i když ne natolik jako u předchozích položek. Rozhodnost odpovědí je již o poznání nižší (kolem dvou pětín dotázaných volí krajní variantu).

Motivace ke vstupu do veřejného života, které představují práci pro společnost, jako jsou *prosazení své představy o ideálním uspořádání společnosti* a *pomoc řešit problémy ve společnosti* jsou sice pokládány za celkem podstatné (přibližně polovina populace je takto označila), avšak ve srovnání s ostatními je jejich důležitost pro vstup do politiky podle občanů relativně nejmenší. V případě *prosazení své představy o ideálním uspořádání společnosti* je již značný podíl těch, kteří si myslí, že pro ty, co se chtějí zapojit do veřejného života, je tento důvod nedůležitý (36 %), u *pomoci řešit*

² Znění otázky: „Řekněte mi prosím, proč se podle Vás zapojují lidé do politického života? Jak důležité nebo nedůležité jsou pro ně následující důvody? a) pomoci řešit problémy ve společnosti, b) osobně vyniknout, c) získat moc, d) prosadit svou představu o ideálním uspořádání společnosti, e) mít možnost ovlivňovat veřejné záležitosti, f) prosadit zájmy své politické strany, g) získat majetek, h) prosadit zájmy spřízněné skupiny.“ Varianty odpovědí: rozhodně důležité, spíše důležité, spíše nedůležité, rozhodně nedůležité.

problémy ve společnosti je podíl odpovědí ve prospěch důležitosti tohoto motivu jen o 11 procentních bodů vyšší než názor opačný.

Rozdíly v mínění o důležitosti jednotlivých důvodů, proč lidé vstupují do politického života, se u některých důvodů výrazně liší podle politické orientace. V případě důvodu *získat majetek* je rozdíl mezi levicí a pravicí 26 procentních bodů, u důvodů *prosadit zájmy spřízněné skupiny* a *získání moci* je rozdíl 12 procentních bodů ve směru negativního hodnocení levicí. Naopak levice o 12 % pozitivně zdůrazňuje důvod mít možnost ovlivňovat veřejné záležitosti.

Tabulka 2. Důležitost důvodů, proč se lidé zapojují do politického života – procento podílu „rozhodně důležité“ ve skupinách podle politické orientace.

	Levice	Levý střed	Střed	Pravý střed	Pravice
Osobně vyniknout	52	48	40	43	45
Získat majetek	67	64	60	53	41
Získat moc	66	64	61	55	52
Prosadit zájmy své politické strany	42	40	43	39	40
Mít možnost ovlivňovat veřejné záležitosti	48	40	41	35	37
Prosadit zájmy spřízněné skupiny	42	44	40	33	30
Prosadit svou představu o ideálním uspořádání společnosti	18	12	22	13	21
Pomoci řešit problémy ve společnosti	9	7	14	8	15

Ve srovnání s předešlým šetřením nedošlo v tomto roce k výraznějším změnám. O pět procent posílilo mínění o rozhodné důležitosti důvodu *prosadit zájmy spřízněných skupin* (kmotři) a *mít možnost ovlivňovat veřejné záležitosti*. K těm výraznějším změnám došlo již mezi léty 2010 a 2011, když o něco posílilo mínění, že lidé vstupují do politiky kvůli zisku majetku či moci, nebo kvůli osobnímu vyniknutí. Toto posílení bylo charakterizováno větší rozhodností přesvědčení (nárůst krajních variant), přičemž celková míra přikládané důležitosti se zvýšila jen mírně, nebo vůbec. Tehdy rovněž došlo k výraznějšímu posílení názoru, že *pomoci řešit problémy ve společnosti* je pro lidi vstupující do veřejného života nedůležité, přičemž tento trend se potvrdil a přetrvál.

Tabulka 3. Důležitost důvodů, proč se lidé zapojují do politického života – časové srovnání

	2010		2011		2012		2013	
	RD	SD	RD	SD	RD	SD	RD	SD
Osobně vyniknout	45	40	50	37	51	41	49	42
Získat majetek	53	30	60	29	61	30	60	31
Získat moc	51	34	59	30	58	32	61	31
Prosadit zájmy své politické strany	40	43	38	47	38	47	41	45
Mít možnost ovlivňovat veřejné záležitosti	36	52	36	52	36	46	41	45
Prosadit zájmy spřízněné skupiny	33	48	34	46	34	48	39	44
Prosadit svou představu o ideálním uspořádání společnosti	20	40	18	40	15	39	17	40
Pomoci řešit problémy ve společnosti	16	47	11	42	10	38	10	43

Pozn.: Procenta v řádku. RD=rozhodně důležité; SD=spíše důležité